

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 443. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm13075/facsimile.pdf (tilgået 10. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Floer, som jeg fra min Barndom har elsket lige saa meget, som jeg hadede de andre. Ja, m. H., De har sagtens ikke alle været saa fortrolige med Bierne fra Deres Barndom, som jeg, til hvis største Morskab paa den brune Hede det herte, at se dem trække og se dem sværme; men vi véd dog alle, at Bienen hæver sig over Myren ej blot ved at flyve, men ved [at den], i det den bygger til sig selv og samler til bedste, tillige arbejder for Mennesket og giver et historisk Udbytte; og netop saaledes hæver den engelske Virksomhed sig over den hollandske eller nederlandske, som ellers i det syttende Aarhundrede var til Dels lige saa udstrakt og i alle Maader lige saa berømt som den engelske i det attende, men frembragte kun umaadelig rige og umaadelig tykke Personer, men ikke et Stortværk, som Verdens-Historien kan nævne, — med mindre vi vil kalde den engelske Virksomhed et hollandsk Stortværk, fordi der først blev Samvittigheds-Frihed i England, da den hollandske Ligegyldighed for alt aandeligt med Vilhelm af Oranien afløste Stuarterne paa den engelske Trone.

Efter denne nødvendige Æres-Erklæring, nødvendig, ikke fordi man jo frit kan sige om England alt, hvad man vil, ligesom man der siger frit, hvad man vil, om al Ting, selv om Rusland, endsige da om Danmark, men nødvendig for Sandhedens og vor egen Skyld, — efter denne Æres-Erklæring vil jeg gaa over til Betragtningen af det aandelige paa Herakles-Oen eller, nordisk talt, i det store Thrudhjem; og Overgangen er let, ikke fra Myretuen, men fra Bikuben, ikke fra den hollandske, men fra den engelske Vindskibelighed; thi hin er dyrisk, men denne menneskelig, og alt, hvad der er søgte menneskeligt, det hører ogsaa Aandens Præg, sjønt det er Haandens Værk, kunde lige saa lidt uden Aand bestaa som oprinde. Det er nemlig, naar man selv har nogen Følelse af Aand, umuligt at se den Dristighed, hvormed Engelskmænd

griber al Ting fat, den Sikkerhed, hvormed han strax opdager, hvorpaa det kommer an, om Foretagendet skal lykkes, og den Udholdenhed, hvormed han stræber at overvinde alle Vanskeligheder, og overvinder dem sædvanlig, — at se dette, uden at føle, man er paa Kæmpeaandens Enemærker, den Aand, hvem ingen Tanke er for høj, naar Mennesket kun kan naa den, som man paa de højeste Bjærgtoppe naar til Skyerne, og hvem infet Størværk er umuligt, før det er prøvet med al den Kraft, Flid og Standhaftighed, som Mennesket har i sin Magt. Og træde vi nu ind i de store Værksteder eller se de stolte Sejlere med Vind og Strøm feje af paa Floder og Have, da behøve vi slet ikke at kunne eftergjøre de kunstige Indretninger eller udgrunde Lovene, de følge, for at slutte os til Aanden af dens Kæmpeværker, slutte fra Virkningen ikke blot til de vidunderlige Kræfter, der ligge skjulte i den stumme Natur, men ogsaa til dem, der ligge os nærmest: i den talende, ja, veltalende, halvguddommelige Menneske-Natur, slutte os til Falkesynet, der opdagede det skjulte, og til Vidskaben, der satte de store Naturkræfter i Bevægelse til velberegne Virkninger, nædte den vildeste og frygteligste af alle Naturkræfter, som Ilden er, til i en forbausende Grad at trælle og at kæmpe for Mennesket.

Ja, m. H., De kunde mellem dem, der saa' lidt af Virkningerne, ikke let høre en Lovtaler over det engelske Maskinvæsen, der selv förstod sig mindre paa, hvad han herved omtaler og ophæjer, end jeg; og det synes ved første Øjekast at maatte gjøre Lovtalen ej blot mistænkelig, men latterlig; men dog er det tvært imod, fordi Virkningen er en Kjædsgering, ingen Vankundighed kan gjøre mindre og ingen Vidskab større; og trængte det til noget Bevis, at enhver sandhedskjærlig Tænkter ser sig nødt til at slutte fra stærke Virkninger til store Aarsager, fra Dampmaskinernes tusendfoldige Hestkraft til

